

Magtanvendelser

Procedurer og retningslinjer for dagtilbud og skoler mm. i Holbæk

Generelt

Som udgangspunkt må der ikke anvendes magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten i dagtilbud, skoler, SFO og klubtilbud, ligesom ingen dagtilbud, skoler, skolefritidsordninger eller klubtilbud har særlige beføjelser hertil.

Kun i ganske særlige tilfælde kan magt anvendes til at afværge at et barn, en ung eller voksen udøver vold mod sig selv, mod andre, eller hvis vedkommende ødelægger eller beskadiger ting. Hvis der anvendes magt overfor et barn/ung, er det helt afgørende, at barnet/den unge ikke udsættes for straf eller krænkende behandling.

Det betyder, at medarbejdere kun **i ganske særlige tilfælde** kan fritages for straf ved at afværge, at et barn eller en ung øver vold mod andre eller ødelægger eller beskadiger ting. Dette **kun** hvis barnet eller den unge har påbegyndt et overgreb, som det ikke er muligt at hindre eller standse på anden måde end ved magt (se reference til relevant lovgivning i rubrikken nedenfor).

Notatpligt

Har en magtanvendelse fundet sted, skal der udarbejdes et notat (jf. offentlighedslovens § 13). Fagcenter for Læring og Trivsel har til dette formål udarbejdet en skabelon, som findes herunder som bilag.

Journaliseringen af notatet skal ske i Acadre/E-doc.

Medarbejderes oplysningsgrundlag

Den stedlige leder (pædagogisk leder/dagligleder) har ansvar for, at medarbejdere ved deres ansættelse modtager information om, hvordan Holbæk Kommune forholder sig til og arbejder med magtanvendelser.

Relevant lovgivning

GRUNDLOVEN

§ 71 - "den personlige frihed er ukrænkelig"

STRAFFELOVEN

§ 13. Handlinger foretagne i nødværgе er straffri, for så vidt de har været nødvendige for at modstå eller afværgе et påbegyndt eller overhængende uretmæssigt angreb og ikke åbenbart går ud over, hvad der under hensyn til angrebets farlighed, angriberens person og det angrebne retsgodes betydning er forsvarligt.

Stk. 2. Overskrider nogen grænserne for lovligt nødværgе, bliver han dog straffri, hvis overskridelsen er rimeligt begrundet i den ved angrebet fremkaldte skræk eller ophidselse.

Stk. 3. Tilsvarende regler finder anvendelse på handlinger, som er nødvendige for på retmæssig måde at skaffe lovlige påbud adlydt, iværksætte en lovlig pågribelse eller hindre en fanges eller tvangsanbragt persons rømning.

§ 14. En handling, der ellers ville være strafbar, straffes ikke, når den var nødvendig til afværgelse af truende skade på person eller gods, og lovovertrædelsen måtte anses for at være af forholdsvis underordnet betydning.

LOV OM ARBEJDSMILJØ

§ 17 stk. 2 - Arbejdsgiveren skal endvidere sørge for, at de ansatte får nødvendig oplæring og instruktion i at udføre arbejdet på en farefri måde.

Børn i dagtilbud (frem til skolestart)

Lovgivning og forpligtelser for pædagogisk personale

Kommunen har en generel forpligtelse til at sikre, at alle børn i kommunen trives, udvikler sig og lærer så meget som de kan. I tilbud omfattet af dagtilbudsloven¹ er magtanvendelse strafbart, med mindre det sker for at afværge at et barn udøver vold mod sig selv eller andre, eller at barnet beskadiger ting.

Det betyder, at medarbejdere kun **i ganske særlige tilfælde** kan fritages for straf ved at afværge, at et barn eller en ung øver vold mod andre eller ødelægger eller beskadiger ting. Dette **kun** hvis barnet eller den unge har påbegyndt et overgreb, som det ikke er muligt at hindre eller standse på anden måde end ved magt.

Magtanvendelse, der kan fritages for straf

Konfliktsituationer skal altid søges løst ved hjælp af pædagogiske midler og metoder samt ved barnets frivillige medvirken.

Lovgivningen tager imidlertid højde for situationer, hvor magt i sjældne tilfælde må betragtes som nødvendig for at afværge eller modvirke farlige situationer. Dette er situationer, hvor medarbejderen er forpligtet til at handle, da barnet eller en anden person ellers vil kunne komme til skade eller en ting vil blive beskadiget.

Loven forudsætter, at handlingen står i proportion til situationen. Det betyder, at der ud fra den konkrete situation kun må anvendes den mildeste og mindst indgribende magt for at forhindre skaden.

Eksempler

Når brugen af magt er nødvendig, er det typisk i situationer, hvor en manglende indgriben overfor et barn vil medføre større skade end selve magtanvendelsen. At holde et barn i hånden mod dets vilje for at forhindre det i at løbe ud på vejen eller på anden måde sikre et barn i trafikken, er som udgangspunkt ikke en strafbar

---

¹ <https://www.retsinformation.dk/Forms/r0710.aspx?id=158274>

magtanvendelse. Ligesom det at drage omsorg for barnet ved f.eks. at skifte ble på barnet, hvis det trænger hertil, som udgangspunkt heller ikke er det.

Der vil dog altid i den konkrete situation være tale om en vurdering af, hvorvidt et indgreb i et barns personlige frihed er nødvendiggjort af hensyn til barnets eller andres sikkerhed. Samt en vurdering af, hvorvidt der pædagogisk kunne være handlet anderledes og mere adækvat.

Folkeskolen og SFO

Lovgivning og forpligtigelser for lærere

I henhold til folkeskolelovens § 52 fastsættes regler om god orden i skolerne, og med hjemmel i denne bestemmelse, er udstedt bekendtgørelse nr. 320 af 26. marts 2010, vedrørende foranstaltninger til fremme af god orden i folkeskolen. Der er samtidig fastsat øvre rammer for indgreb overfor elever, som overtræder skolens ordensregler:

”§ 10. Legemlig afstraffelse og nedværdigende behandling er ikke tilladt

Stk. 2. For at afværge at elever øver vold mod sig selv eller andre, eller ødelægger eller beskadiger ting kan der anvendes magt i nødvendigt omfang.

Stk. 3. En elev, overfor hvem der anvendes magt i den i stk. 2 nævnte karakter, kan af læreren omgående udelukkes fra klassen. Udelukkelsen er betinget af, at eleven i udelukkelsestiden er under fornødent tilsyn.

Stk. 4. Skolens leder skal ved udelukkelse af en elev fra klassen efter st. 3 omgående underrettes af læreren, hvorefter lederen træffer beslutning om de nødvendige videre foranstaltninger”.

Som det fremgår af § 10 er der ikke basis for særlige magt og udelukkelses beføjelser i folkeskolen. Jf. § 10 stk. 2 kan der anvendes magt i nødvendigt omfang. Her skal nøje overvejes hvordan nødvendig magt skal tolkes. Ødelægger eleven egne ting, er dette et anliggende mellem eleven og elevens forældre. Ødelægger eleven inventar eller kostbare ting, kan magtanvendelse fritages for straf.

Skolens medarbejdere har pligt til at udøve magt, hvis en elev skal forhindres i at gøre skade på sig selv. Magtanvendelsen skal i disse situationer afpasses efter sit formål.

Eftersidninger, udelukkelse fra undervisning ligesom overflytning til anden klasse er ikke en magtanvendelse, men en pædagogisk metode. Bortvises en elev fra klassen, og eleven nægter at forlade lokalet, kan skolen ikke anvende magt for at få eleven fjernet.

Skolen har ingen ret til at kontrollere mobiltelefoner, tøj, tasker mail eller andet. Skolen kan dog lave generelle retningslinjer hvori det er beskrevet, at eleverne f.eks. ikke må anvende mobiltelefon, mens undervisningen er i gang.

Notatpligt

Hvis der anvendes magt overfor et barn/ung skal der udarbejdes et notat om den foretagne magtanvendelse. For at sikre at alle væsentlige oplysninger medtages samt at der sker en ensartet registrering med mulighed for opfølgning, er der udarbejdet en fælles skabelon til udarbejdelse af notatet. Den stedlige leder (pædagogisk leder/dagligleder) har ansvaret for, at der med udgangspunkt i skabelonen udarbejdes notat om hændelsen. Notatet har til formål at vurdere hændelsesforløbet og at forbygge fremtidige anvendelser af magt.

Notatet skal udarbejdes *hurtigst muligt* efter hændelsesforløbet. Har mere end én medarbejder været involveret, udarbejdes et notat for hver medarbejder. Er der andre medarbejdere, der har overværet hændelsen, skal det fremgå af notatet. Både medarbejder, pædagogisk leder og område-/skoleleder skal underskrive notatet. Område-/skolelederen skal skrive under, fordi den pågældende har det øverste pædagogiske og personalemæssige ansvar indenfor området. Notatet journaliseres i Acadre/E-doc.

Barnets/den unges forældre skal hurtigst muligt orienteres om magtanvendelsen.

Opfølgning

Område-/skolelederen foretager en vurdering af magtanvendelsens karakter. Alle hændelser skal i første omgang behandles indenfor dagtilbudsområdet/skolen. Område-/skoleleder skal i samarbejde med den stedlige leder sikre, at der sker en opfølgning med den/de involverede medarbejdere – og at magtanvendelsen drøftes i medarbejdergruppen med fokus på, hvordan hændelsen kunne være undgået. Om nødvendigt kan Fagcenteret i samarbejde med Børneindsatsen yde vejledning og sparring i konkrete sager.

Kan der rejses tvivl om, hvorvidt magtanvendelsen har været uundgåelig og nødvendig, eller har hændelsen været af relativ voldsom karakter, skal Fagcenter for Læring og Trivsel orienteres herom. Blandt andet med henblik på, at medvirke ved en vurdering af, om hvorvidt magtanvendelsen har haft en sådan karakter, at den bør få konsekvenser for medarbejderen og/eller skal anmeldes.

Registrering af magtanvendelse (Bilag)

Barnets navn:		Cpr.nr.:	
Medarbejderens navn:		Stilling:	
Evt. vidnes navn:		Stilling:	

Tid og sted for magtanvendelsen:

Dato:		Tidspunkt:	
Varighed:			
Sted:			

Forløbet inden magtanvendelsen:

--

Forløbet under magtanvendelsen:

Hvad skete der? Hvad gjorde du helt præcist?

Forløbet umiddelbart efter magtanvendelsen:

--

Eventuelt efterfølgende forløb:

--

Medarbejderens refleksioner over forløbet: Bemærkninger fra eventuelle andre tilstedeværende:

--

Barnets oplevelse af situationen/eventuelle bemærkninger til ovenstående beskrivelse:

Så vidt muligt med barnets egne ord

Hvordan og af hvem er forældrene informeret:

--

Hvordan og hvornår følges der op på hændelsen med henblik på at forebygge gentagelser:

--

Underskrift

Dato:	Stedlig leder	
Dato:	Medarbejder underskrift	
Dato:	Område-/skoleleder underskrift	